

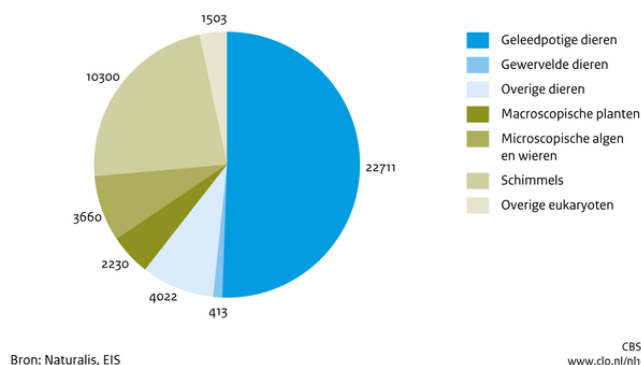
## 5<sup>e</sup> nieuwsbrief soortenjaar Beekdal de Kleine Dommel Heeze

IVN Heeze-Leende (30 mei 2020)

In februari dachten we nog dat de natuur de gelegenheid kreeg om zich te herstellen van de droogte van de afgelopen jaren. Nu zitten we al maanden te smachten naar water. Natuurlijk er zijn nog enkele plekjes te vinden in het beekdal waar je een nat voetje kunt halen. Maar zelfs in dit beekdal, waar je eigenlijk altijd vochtig tot natte hooilanden zou moeten vinden, is het gevolg van de droogte te zien. Broekbossen die droog staan en kleinere planten die niet tot bloei komen. Daarmee neemt ook de aanwezigheid van de bijbehorende insecten af. Over de aantallen insecten kunnen we helaas niet juichen. Desondanks is er veel waarover je je kunt verbazen! De jonge vogels die we al gezien hebben, de vogels die nog druk bezig zijn met voeren. De enorme veelheid aan grassen, zeggen en biezen (voor wie ze herkent). De veelheid aan nachtvlinders die zich openbaart, als je ze weet te lokken met licht. Of de enorme verscheidenheid aan kevers die heel langzaam zichtbaar wordt door de speurende ogen van (in deze coronatijd) eenzame waarnemers. Het aantal kevers is inmiddels gegroeid tot een groep van 83!

We hebben ons als doel gesteld om 1000 soorten te vinden in het beekdal.

Aantal soorten in Nederland per hoofdgroep, 2018



Op dit moment gaan we al over de 900 soorten heen. Dat is een fantastisch resultaat! Afgezet tegen het aantal soorten dat in Nederland te vinden is (ongeveer 45.000), is er nog uitdaging genoeg, al bevinden die zich niet allemaal in dit beekdal. Daar ligt voor ons ook niet het doel.

Wel de vraag welke van de soorten die we nu vinden zijn specifiek voor de omstandigheden die we in dit beekdal aantreffen. Waar liggen de soortenrijke en -arme stukken? Dat betekent dat al die waarnemingen die we nu en in de toekomst doen een beter beeld geven van dit beekdal dat een basis moet worden om veel soorten planten en dieren te kunnen laten voortbestaan. De vegetatie in het beekdal staat sterk onder invloed van menselijk ingrijpen. Enerzijds de voormalig bemeste graslanden die

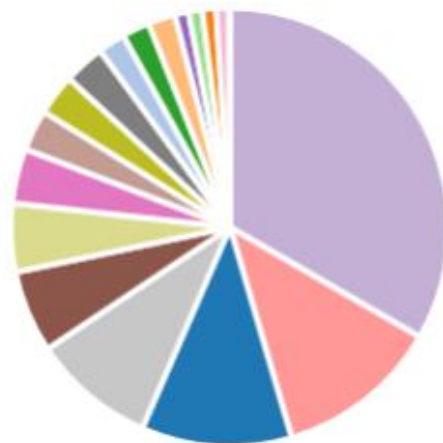
langzamerhand qua natuur waardevoller worden door vernatting en hooilandbeheer (door te maaien en maaisel af te voeren verschraalt de bodem en krijgen meer plantensoorten een kans zich te vestigen). Anderzijds zien we percelen met monocultuur (raaigrasweilanden en maisakkers), waarop weer onvoorstelbare hoeveelheden mest in de afgelopen tijd zijn uitgereden. De condities waaronder de kleine natuurgebiedjes van het beekdal zich moeten herstellen zijn helaas verre van ideaal. Alleen het besef dat het menselijk bestaan afhankelijk is van een gezonde flora en fauna kan ons doen inzien dat bescherming van dit uniek stukje beekdal vraagt om een stevige uitbreiding en heel hard nodig is. Herstel van de biodiversiteit zou overal in onze agrarische gemeente, maar zeker hier in het hele beekdal van de Kleine Dommel, het leidend motief moeten zijn.

Terug naar onze waarnemingen.

Soorten gezien **921** Waarnemingen **2900** Waarnemers **83**

Soorten

Planten	304	Zoogdieren	17
Nachtvlinders en micro's	115	Libellen	17
Vogels	105	Dagvlinders	16
Kevers	85	Vissen	12
Paddenstoelen	59	Insecten (overig)	11
Vliegen en muggen	45	Reptielen en amfibieën	7
Geleedpotigen (overig)	35	Sprinkhanen en krekels	5
Mossen en korstmossen	29	Weekdieren	4
Bijen, wespen en mieren	29	Algen, wieren en eencelligen	1
Wantsen, cicaden en plantenluizen	24	Overige ongewervelden	1



Er zijn 27 nieuwe waarnemers bij gekomen en 309 nieuwe soorten waargenomen. De lente is duidelijk begonnen! Ik laat enkele waarnemingen de revue passeren. Helaas niet allemaal want ieder plantje en beestje heeft zijn eigen verhaal. En eigenlijk zou ik iedere waarnemer wel voor het voetlicht willen brengen want zij zijn onze ogen en oren!

## Bloemen en planten



De floristen hebben hard gewerkt. De grassen, biezen en zeggen staan in bloei en zijn voer voor puzzelaars. Tijdens de zoektocht gaven moeraskartelblad (foto Ton en Karin Hermans), wateraardbei, brede orchis en echte koekoeksbloem kleur aan de natte hooilanden van Brabants Landschap. Moeras- en oeverbegroeiing worden op sommige plaatsen gekenmerkt door grote egelskop, klimopwaterranonkel en pijptorkruid. Een feest om naar te kijken! De nog jonge hooilanden van Staatsbosbeheer laten een mooi tapijt zien met echte koekoeksbloem, grote ratelaar, stijve ogentroost, kleine zonnedaauw en schildereprijs. Zorgwekkend is de soms massale aanwezigheid van brandnetel, braam, Japanse duizendknoop en reuzebalsemien langs de loop van de Kleine Dommel.

## Vogels

De talloze vogelaars genieten en speuren het beekdal af op zoek naar pas uitgevlogen vogels. Met door de afname van insecten en soortenrijke zaden (iedere vogel heeft zijn voorkeur) zullen helaas niet alle jongen het redden. Van het gezang van de bosrietzanger en grasmus kunnen we in ieder geval volop genieten.

## Insecten



De elzenwespvliinder (foto Mark de Mooij) is net als zijn soortgenoten van sierlijke doorzichtige vleugels voorzien. Helaas zelden te zien, maar wel te lokken met feromonen. De vele soorten micro's vragen wel om heel veel oefening bij het op naam brengen. Sommige zijn prachtig getekend, anderen vallen amper op zoals deze grauwe spaandermot (foto Mark de Mooij en Paul Vossen), die zich gelukkig wel laat lokken door de lichtvallen. Met 115 soorten is er een mooi begin gemaakt.

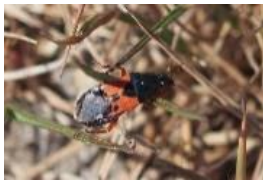


Ook bij de kevers zijn diverse mooie waarnemingen gedaan. Iedere waarneming is in feite bijzonder als je beseft dat insecten, zelfs de minuscuul-kleine die niet groter zijn dan een speldenprik, uit een minuscuul eitje geboren worden en dan volmaakt zijn. Zij kunnen zich verplaatsen, hebben zintuigen, planten zich voort: kortom, ze zijn in staat volwaardig te leven, mits wij als mens dat niet verstoren met gif, mest en monoculturen. Het

klein vliegend hert (foto Mari de Bijl) is een prachtige vondst. Dit insect is voor zijn larvestadium (2 tot 3 jaar) afhankelijk van door witrot aangetast loofhout (m.n. wilg en populier). Lijkt mij dus een prima doelsoort voor een beekdal met beekgeleidende bossen. Oude bossen waar dood hout een gezond onderdeel van vormt of ter ondersteuning broedstoven (gedeeltelijk ingegraven bomen, takken en spaanders van loofhout) kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan instandhouding van deze soort. Het imago leeft van boomsappen.



Een andere mooie waarneming is de kleine poppenrover die ook als predator van o.a. de processierups zeer welkom is in onze natuurgebieden en hopelijk in de bebouwde kom, waar het gebruik van gif en aaltjes een dodelijke mix vormt voor 120 soorten rupsen die afhankelijk zijn van de eik.



Van de 641 soorten in Nederland aanwezige wantsen hebben we er op dit moment 24 gevonden. De rood-zwarte sikkelwants (foto Hans Teeven), in het terrein van Brabants Landschap, is “zeer zeldzaam” in Nederland. Het exemplaar op de foto is macropteer (langvleugelig), wat meestal wijst op een vrouwtje. Wantsen vormen een zeer veelzijdige groep. Ze hebben allemaal een zuignuit waarmee ze sappen uit zaden, planten, insecten of dieren kunnen opzuigen waarmee ze zich voeden. Deze rood-zwarte sikkelwants is bijzonder omdat hij alleen en puur op de geur jaagt en uitsluitend op andere wantsen. Daarmee kan hij dus bij uitstek een natuurlijke bestrijder zijn van sommige wantsen die in de landbouw als lastig beschouwd worden.



De bruine korenbout (foto A. Coomans) is net als alle andere libellen en juffers gebaat bij een landschap dat bestaat uit stilstaand of langzaam stromend water met een mooie oevervegetatie. Verondieping, hermeandering, inrichten van de beekbodem met dood hout, sloten met onbemest en onvervuild water, vormen een eerste stap naar een duurzame populatie van soorten zoals de bruine korenbout.

*Er zijn natuurlijk nog veel meer mooie foto's en waarnemingen gedaan. Namens IVN Heeze-Leende dank voor ieders bijdrage. Nu het RIVM ons meer ruimte geeft en met instandhouding van de anderhalve meter maatregel, krijgt ieder weer meer kans om mee te doen. Wij nodigen iedereen dan ook van harte uit. Met 1000 soorten zijn we er nog niet, al*

*zijn we daar wel blij mee, Toch hopen we daar ver over heen te gaan. Plant, dier, geologie, klimaat en mens hebben invloed op elkaar. Als we weten hoe de natuur in elkaar zit ontstaat er misschien een besef dat we natuur niet zomaar kunnen nabouwen en dat we zonder een gezonde natuur niet kunnen leven.*

*Waterleven is, behoudens de vissen, nog steeds een onontdekt terrein dus wie weet iets voor u?*

*Mocht u zelf iets willen schrijven over uw waarneming(en) in het Beekdal stuur het ons toe.*

Hans Teeven,

IVN Heeze-Leende